

Voetbal **verbroedert** niet altijd

Sport en politiek staan soms op gespannen voet met elkaar, bijvoorbeeld na de Tweede Wereldoorlog en de Falklandoorlog. Deze weken werpt het conflict tussen de VS en Iran een schaduw over het WK voetbal.

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: ANP

Erder dit jaar raakten de Verenigde Staten en Iran met elkaar in oorlog, en dat conflict bezorgde de organisatoren van het WK voetbal kopzorgen. Wat moest gastland Amerika met spelers en supporters uit Iran? En hoe zouden Iraanse machthebbers omgaan met beelden uit Amerika? Het had zelfs gekund dat de twee landen elkaar troffen in de zestiende finale, een enorm diplomatiek hoofdpijndossier.

Het is niet voor het eerst dat internationale spanningen het voetbaltoernooi overschaduwden. In de jaren 30 van de

vorige eeuw werd Italië tweemaal op rij wereldkampioen. Dictator Benito Mussolini gebruikte voetbal als propagandamiddel voor zijn fascistische regime. Tijdens het WK in Italië in 1934 speelden de Italianen niet in het traditionele blauwe tenue, maar in het zwart. Tijdens hun volkslied brachten ze de fascistengroet. Scheidsrechters keurden doelpunten van tegenstanders af en zagen zware overtredingen van de 'zwarthemden' over het hoofd. Toen Italië vier jaar later in Frankrijk zijn wereldtitel met succes verdedigde, was er internationaal protest omdat Musso-

lini in 1936 Ethiopië had bezet. Er was echter geen land dat het toernooi daarom boycotte.

Na de oorlog

In 1942 en 1946 vonden geen WK's plaats, maar ook na de Tweede Wereldoorlog bleven de gevolgen tijdens grote voetbaltoernooien te merken. In tegenstelling tot haar oorlogsbondgenoten West-Duitsland en Japan, mocht Italië in 1950 in Brazilië meedoen. Pas in 1954 in Zwitserland waren de Duitsers weer welkom. Met de oorlog nog vers in het geheugen waren veel landen, waaronder

Van Hanegem tegen Oost-Duitsland in 1974.

Cruijff en Beckenbauer in de

Nederland, daar fel tegen. In het Deutsches Fußballmuseum in Dortmund – een aanrader voor elke voetballiefhebber – is veel aandacht voor dat toernooi, waar het Duitse nationale elftal tot ieders verrassing zijn eerste wereldtitel won. De ploeg, met voormalig Wehrmacht-soldaten in de gelederen, was in de finale in Bern sterker dan favoriet Hongarije: 3-2. Dankzij dit ‘wonder van Bern’ konden de Duitsers eindelijk weer trots zijn op hun land.

Nationaal trauma

Tot 1956 weigerde de KNVB tegen West-Duitsland te voetballen. En zelfs in 1974 was de Tweede Wereldoorlog in Nederland nog lang niet vergeven en vergeten. Tijdens het WK in West-Duitsland haalde het onder bondscoach Rinus Michels met prachtig voetbal de finale, waarin het gastland de tegenstander was. Alle oorlogssentimenten kwamen weer boven en dat maakte die wedstrijd extra beladen. Sterdspeler Willem van Hanegem, wiens vader in 1944 bij een bombardement was omgekomen, wilde de Duitsers vernederen. Vanwege het vertoonde spel was Oranje favoriet, maar het liep anders: West-Duitsland won met 2-1, een Nederlands nationaal trauma was geboren. Op de receptie na afloop zat Van Hanegem huilend in een hoekje. Net zo gespannen als een mogelijke wedstrijd Iran - VS nu, was de kwartfi-

nale tussen Engeland en Argentinië op het WK in Mexico in 1986. Vier jaar eerder had de Argentijnse junta de voor haar kust liggende Falklandeilanden – Malvinas genoemd in Argentinië – ingenomen. Die waren sinds begin negentiende eeuw Brits grondgebied geweest. Na een korte maar hevige oorlog, waarin meer dan duizend doden vielen, heroverden de Britten de eilanden. Vier jaar later zat de haat er bij de Argentijnse fans nog flink in. Overal op de tribunes waren spandoeken te zien met de tekst ‘Las Malvinas son Argentinas’ (De Falklandeilanden zijn Argentijns). Het werd de wedstrijd van Diego Maradona. De scheidsrechter keurde een doelpunt goed dat hij met de hand maakte. Daarna scoorde hij na een weergaloze dribbel de 2-0. Uiteindelijk werd het 2-1. De Argentijnen vierden die overwinning nog uitbundiger dan het behalen van het wereldkampioenschap een week later.

Hoopvol

Het verleden biedt gelukkig ook hoop. De VS en Iran ontmoetten elkaar al twee keer eerder op een WK. In 1998 in Frankrijk speelden de teams voor het eerst sinds de Iraanse Revolutie van 1979 tegen elkaar. Het duel verliep opvallend sportief. Voor de aftrap gaven de Iraanse spelers bossen witte rozen aan hun tegenstanders, als symbool van vrede. Daarna poseerden ze gezamenlijk

Veel landen waren fel tegen de West-Duitse WK-deelname in 1954

voor de fotografen. Iran won met 2-1, wat tot een enorme vreugde-explosie in het land leidde.

Tijdens het WK 2022 in Qatar troffen ze elkaar opnieuw. Vlak voor het toernooi was een jonge Iraanse vrouw, Mahsa Amini, na arrestatie door de zedenpolitie onder verdachte omstandigheden overleden. Dat leidde zowel nationaal als internationaal tot veel protest. De Amerikaanse voetbalbond had op sociale media de Iraanse vlag afgebeeld zonder het nationale embleem erop. Iran vatte dat op als een steunbetuiging aan de demonstranten en eiste van de FIFA dat de VS gediskwalificeerd zouden worden. Zonder resultaat.

Ondanks protestuitingen op de tribune verliep ook deze wedstrijd sportief. De Amerikanen wonnen met 1-0. Na afloop troostten ze de huilende Iraanse spelers, die waren uitgeschakeld. Iedereen zag: sport kan ook verbreederen.

>WK VOETBAL | ZATERDAG 11 JULI | 22.50 | NOS | NPO 1

WK-finale van 1974.

Maradona legt Engeland zijn wil op in 1986.

Bloemen van Amerika voor Iran in 1998.